

дення виборів до місцевих представницьких органів зумовив виникнення цілої низки проблем, дискусії навколо яких не вщухають і дотепер.

Не менше проблем у стосунках місцевих державних адміністрацій з органами самоврядування виникло у зв'язку з поділом повноважень виконавчих органів місцевих рад на власні та делеговані. Такий підхід не є типовим для переважної більшості зарубіжних країн: виконавчі органи влади делегують муніципалітетам свої повноваження, як правило, на договірній основі (але аж ніяк не на підставі закону). Крім того, органам місцевого самоврядування в Україні делеговано ті повноваження, які, за логікою, повинні реалізовуватись органами державного управління, а не муніципальними структурами (скажімо, організація мобілізаційної роботи у відповідних територіальних одиницях). Водночас покладення на муніципальні органи тягаря делегованих повноважень не супроводжувалось виділенням на їхню реалізацію відповідних бюджетних коштів.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» закріпив за територіальними громадами право на володіння, користування та розпорядження комунальною власністю. Але далі закріплення цього права законодавець не пішов. Так, у жодному правовому акті не було визначено конкретного порядку передачі майна з державного володіння у муніципальну власність. Низка проблем виникає і при спробах розмежування власності міст та адміністративно-територіальних одиниць, які ввійшли до їх складу, так само як і власності областей, районів, міст. Поза правовим регулюванням залишився і порядок розпорядження комунальною власністю громадою безпосередньо, тобто без участі органів місцевого самоврядування. Без вирішення цих питань про підвищення якості муніципальних послуг годі й думати.

➔ Проведений аналіз показує цілу низку проблем, які заважають органам місцевого самоврядування якісно та на високому рівні виконувати покладені на них завдання.

Оскільки місцеве самоврядування – це складна соціальна система, що діє через сукупність механізмів (організаційний, правовий, фінансово-економічний, інформаційний та ін.), виникає нагальна вимога, з одного боку, комплексного їх упродовження та взаємоузгодженого удосконалення, адже ці механізми характеризуються органічними зв'язками, а з іншого – реалізації при цьому організуючої та консолідуючої ідеї щодо життєзабезпечення громадян, задоволення їх потреб та інтересів.

Сьогодні в Україні важко чітко визначити політичні сили, органи державної влади чи громадські організації, які були б безпосередньо зацікавленими у створенні та розвитку дієвої системи місцевого самоврядування. Дії ж наявних суб'єктів місцевого розвитку не можна вважати узгодженими, виваженими та стратегічно правильними, внаслідок чого місцеве самоврядування ще не зайняло належного місця в політичній системі українського суспільства.

Ефективними засобами розв'язання суперечностей щодо здійснення місцевого самоврядування та підвищення його ефективності в сучасних умовах можна вважати соціальне партнерство, об'єднання невеликих територіальних громад на принципах самодостатності і стимулювання тих громад, які об'єднуються, розробку та використання органами місцевого самоврядування стратегій функціонування та розвитку; зміцнення матеріально-фінансової основи шляхом підтримки розвитку «сильних» підприємств, діяльність яких є суспільно-корисною для громади; застосування реальних соціальних технологій контролю громади за діяльністю органів місцевого самоврядування, удосконалення організаційної, інформаційної та нормотворчої діяльності.

Література.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. - Ст.ст.141, 142, 143.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Урядовий кур'єр. – 1997. – № 107. – С. 108.

3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» / Урядовий кур'єр. – 1999. – № 107.

3. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. Навч. посіб. / М. Пітнік, В. Кравченко, Е. С. Моньйо, Б. Фонтер, В. Черніков та ін. – К., 2000. – С. 136.

4. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: Монографія / Кол. авт.; відпов. ред. – проф. Н. Р. Нижник. // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. – 1997. – 448 с.

5. Кравченко В. Розмежування повноважень за чіткими критеріями. // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 5. – С. 42.

6. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід: Посібник. – К.: Заповіт, 1997. – 189 с.

7. Територіальне управління: проблеми, рішення, перспективи: Моногр./ В. В. Корженко, Г. С. Одінцова та ін.; За заг. ред. В. В. Корженка. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2004. – 216 с.

УДК 342.8

Юлія Стрілець

ВИБОРЧА СИСТЕМА І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті проаналізовано зв'язок виборчої системи та відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою

Ключові слова: *місцеве самоврядування, виборча система, відповідальність представницьких органів місцевого самоврядування.*

➔ Стаття 69 Конституції України визначає, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії [5].

Вибори є формою народного волевиявлення, одним із способів формування народом як органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування. Вони дають змогу народу формувати владу, здійснювати контроль за виконанням її функцій. Саме вибори постають формою притягнення громадою до відповідальності політичних партій, які формують представницькі органи громади. Результати виборів засвідчують наскільки влада виправдала наданий їй вотум народної довіри, наскільки виконала поставлені перед нею цілі, оскільки на виборах кандидати в депутати, політичні партії та виборчі блоки, що висувають списки кандидатів у депутати, пропонують виборцям свої передвиборні програми й беруть на себе відповідальність за їх виконання. Проте, законодавством демократичних держав не передбачається застосування юридичних санкцій за нереалізацію обіцяного. Відповідальність депутатів, партій, блоків за виконання передвиборних програм може настати лише на наступних виборах. І значною мірою це залежить від того, за якою виборчою системою вони відбуваються.

© Стрілець Ю.П., 2010.

Тобто, у сучасному суспільстві виборча система створює умови реалізації основних демократичних принципів формування відповідних органів влади через безпосереднє волевиявлення громадян. Водночас вибір державою певного типу виборчої системи впливає на діяльність політичних лідерів, політичних партій та особливості функціонування виборчих органів влади, а отже, і на їх відповідальність. Відтак, виникає питання відповідальності учасників політики, ключову роль серед яких відіграють політичні партії як найбільш активні представники різноманітних соціальних верств суспільства, що прагнуть збудувати політичну владу [9].

Вибори як основа демократії завжди були предметом досліджень багатьох науковців. Ціла когорта відомих зарубіжних та вітчизняних учених досліджували різні аспекти виборів: від сутності понять до типових характеристик виборчих систем, їх переваг та недоліків, перспектив застосування і т.д. Сьогодні інтерес науковців все більше стала привертати ще одна сторона виборів – це їх зв'язок із відповідальністю виборчих органів. Так, на вивченні взаємозв'язку виборчої системи і відповідальності органів влади акцентують увагу Г. Малкіна, О. Новосад, І. Халдай, П. Ворона, В. Мокан, М. Пірен, В. Чурсін, та інші.

Дослідження зв'язку виборчої системи та відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою.

З 25 березня 2004 року відповідно до Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» вибори до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, міських рад міст Києва та Севастополя, районних, районних у містах Київ та Севастополь, міських рад проводилися за пропорційною виборчою системою. Лише депутати сільських та селищних рад обиралися за мажоритарною системою відносної більшості [4].

10 липня 2010 року Верховна Рада України ухвалила новий Закон «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», внесений головою фракції Партії регіонів О. Єфремовим.

Згідно із законом, вибори депутатів Верховної Ради Криму, обласних, районних, міських, районних у містах рад проводяться за змішаною системою, за якою половина від кількості депутатів (загального складу) відповідної ради обирається за виборчими списками кандидатів у депутати від місцевих організацій політичних партій у багатомандатному виборчому окрузі, межі якого збігаються з межами відповідно Автономної Республіки Крим, області, району, міста, району в місті, а половина від кількості депутатів (загального складу) відповідної ради обирається за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах [3].

Вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах, на які поділяється територія, відповідно села (кількох сіл, жителів яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища [3].

Проведені зміни у виборчому законодавстві України про місцеві вибори отримали суперечливі оцінки від схвалення до категоричного несприйняття ще з моменту подання законопроекту до Верховної Ради. 31 жовтня 2010 року відбулися місцеві вибори відповідно до нового законодавства, які знову актуалізували питання якості нової системи місцевих виборів.

Багато експертів, представників громадських організацій висловлюють негативну оцінку місцевим виборам 2010 року. Так, голова ради Лабораторії законодавчих ініціатив, представник Мережі підтримки реформ І. Когут відзначив: «Українська демократія виявилася «кульгавою». Місцеві вибори можна оцінювати як вільні, але щодо чесності чи справедливості виникають обґрунтовані сумніви. Ми не

можемо говорити про втілення демократичних стандартів виборів у повному обсязі, більше того дедалі очевиднішим є відкат від досягнутого в цій царині. Виборча система, якість виборчих комісій, процедури підрахунку голосів, оскарження діяльності суб'єктів виборчого процесу – це предмет для більш детального аналізу у найближчий час. Це матиме зміст, лише якщо українське суспільство виявить волю до якісних політичних змін та намір вчитися на помилках».

Секретар Громадянської Асамблеї України А. Когут наголосив: «Організація та перебіг місцевих виборів – 2010 засвідчили чіткий поворот політичної влади країни назад – до нехтування демократичними стандартами і свободами. Ця кампанія за оцінками представників Громадянської Асамблеї України в регіонах є найгіршою за п'ять останніх років. Загальна оцінка виборів (від прийняття Закону, який значно звузив права, встановив окремі преференції та обмежив суспільний контроль, до процесу встановлення результатів виборів) дає підстави стверджувати про невідповідність місцевих виборів 2010 року стандартам вільних, чесних, справедливих та прозорих виборів. Нинішня виборча кампанія загалом стала найгіршим виборчим досвідом в Україні за останні 5 років».

Н. Линник, керівник проектів Комітету виборців України, зазначила: «Багато статей закону про місцеві вибори не відповідають загальноприйнятим демократичним нормам і стандартам, назріла нагальна необхідність запровадження Виборчого кодексу, який би стандартизував виборчі процедури і сприяв проведенню чесних та демократичних виборів. Стабільні правила проведення виборів значно б покращили їх організацію та проведення, оскільки члени дільничних виборчих комісій могли б раз і назавжди опанувати виборчі процедури і якісно покращувати свої навички від виборів до виборів» [2].

Аналізуючи попередню виборчу систему на місцевому рівні у контексті з'ясування встановлення нею рівня відповідальності для депутатів та місцевих рад загалом, багато дослідників вказували на такі її недоліки:

1. Одночасність виборів до Верховної Ради та до місцевих рад спричиняла брак уваги громадськості до місцевих виборів, до пропонуванних партіями передвиборчих програм. Усунення цього недоліку, а також можливість обирати кандидатів у запропонованому партією списку, дозволять зменшити ймовірність потрапляння до місцевих рад випадкових людей. Це, у свою чергу, позбавить місцеві ради «безликості» та підвищить персональну відповідальність кожного окремого депутата через потенційні можливості втратити довіру виборців та не бути обраним на наступний термін.

2. Формування партійних списків та непрофесіоналізм обраних депутатів. Пропорційна система із закритими списками не дозволяла виборцям акцентувати увагу на особистісних характеристиках персоналій, які складають повний партійний список. Закриті партійні списки позбавляли громадян права вибору відповідальних авторитетних депутатів та, водночас, дозволяли утримуватись при владі тим політикам, діяльністю яких виборці незадоволені і вони не здатні до повноцінної реалізації їх запитів. Кандидати, які займали у списку місця нижче шостого, були практично невідомі виборцям, і відповідно відсутній механізм їх відповідальності за свою діяльність. Низький якісний рівень депутатського корпусу пояснювався тим, що багато кандидатів не проходили відбору виборцями – їх відбирали лідери місцевих організацій політичних партій, які, як правило, не враховували підготовленість осіб до депутатства. До виборчих списків в багатьох випадках потрапили особи, які далекі від реального життя, які не мали необхідного досвіду роботи, а прийшли до рад для вирішення в першу чергу своїх особистих проблем. Очікувати від них відповідальної діяльності перед виборцями не доводилося.

3. Нерівномірність у територіальному представництві, що була наслідком закритих партійних списків. Так, після виборів 2006 року, за оцінками В. Пархоменка, подекуди в

депутатському складі обласних рад кількість людей з обласного центру становила майже 80%. Наприклад, у Луганській обласній раді були не представлені депутати 6 районів, 4 міст, а від 8 міст і районів було представлено лише по одному депутату, 58% депутатського корпусу обласної ради становили представники Луганська, а три депутати – кияни. У Харківській обласній раді більш як 80% були представниками міста Харкова, а 2 депутати – мешканці столиці. У районних радах Харківщини 50% депутатів – представники райцентрів, 5,4% – не проживали на території регіонів, де вони представляли депутатський корпус. Такі приклади можна було навести по 13 областях [7, с. 356]. У такому випадку не могло бути й мови про забезпечення і захист інтересів тих громад, представників яких не було у обласних чи районних радах, та їх відповідальну діяльність перед цими виборцями.

4. Втрата зв'язку виборців з обраними депутатами. За попередньої виборчої системи депутати не мали чітко визначеного виборчого округу. Пропорційна система із закритими списками не передбачала наявності за мажоритарної системи особистої відповідальності депутата за певний округ, коли депутат періодично звітував виборцям про свою роботу й навіть міг бути відкликаним. Депутати не мали чітко визначеного виборчого округу, не залежали від виборців і не відповідали перед ними, а виборці не знали, за кого голосують.

Відповідно до недіючого закону 2004 року про місцеві вибори кандидат у депутати місцевої ради не зобов'язаний був бути членом тамтешньої територіальної громади. Тому не дивно, що в деяких місцевих списках фігурували «варяги», які мали особисті чи корпоративні інтереси в регіоні. Досвід показав, що в багатьох виборчих списках, як правило, були прізвища невідомих виборцям кандидатів, які переважно не мали жодного стосунку до конкретної територіальної громади, не знали її проблем і тому не несли відповідальності перед мешканцями адміністративно-територіальної одиниці за свою діяльність [6].

Спробуємо проаналізувати положення нового Закону «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 10 липня 2010 року на предмет усунення означених недоліків, оскільки усунення цих вад виборчої системи дозволить підвищити відповідальність депутатів та представницьких органів місцевого самоврядування загалом.

Позитивом виборчої кампанії 2010 року стало те, що вона стала першим у масштабі країни досвідом місцевих виборів, які не проводилися одночасно з парламентськими виборами, а проходили окремо. А отже, громадяни, не розпоршуючись на вибори до Верховної Ради, мали змогу зосередитися на передвиборчих обіцянках кандидатів у депутати та політичних партій своєї місцевості. Наскільки відповідальних та дієвих представників обрали громади покаже час, проте, розведення у часі місцевих виборів та виборів до Верховної Ради є загалом позитивною тенденцією для місцевого виборчого процесу.

Як уже зазначалося, вибори 31 жовтня 2010 року обласних, районних, міських, районних у містах рад відбулися за змішаною (мажоритарно-пропорційною) системою, за якою половина від кількості депутатів (загального складу) відповідної ради обиралася за виборчими списками кандидатів у депутати від місцевих організацій політичних партій, а половина за мажоритарною системою. Згідно із порядком, запропонованим законом, право висунення кандидатів у депутати Верховної Ради АРК, обласних, районних, міських, районних у містах рад реалізовуватиметься виборцями через місцеві організації політичних партій (стаття 35) [3]. Вказана норма проекту ставить громадян у пряму залежність від місцевих організацій партій та унеможлиблює існування незалежних кандидатів. Тому, як слушно зазначає В. Мокан, поєднання закритих партійних списків з одномандатними мажоритарними округами уособлює в собі нега-

тиви як чисто пропорційної, так і чисто мажоритарної системи виборів [8].

Змішана система частково успадковує відомий недолік системи закритих списків – партії отримують змогу включити «потрібних» людей, нерідко чужих для цієї територіальної громади, до партійного списку без можливості виборців вплинути на порядок розміщення кандидатів у ньому [1]. Отож, проблема деперсоналізації партійних списків залишається і громада знову не знає кого обирає. На це вказує і резолюція круглого столу Громадянської Асамблеї України «Місцеві вибори — 2010: виклики для громадськості»: особливу загрозу становить обмеження прав виборців на доступ до інформації про кандидатів та політичні партії, зокрема про їх передвиборні програми — відтепер місцеві партійні організації та окремі кандидати не зобов'язані подавати свої програми при їх реєстрації відповідними виборчими комісіями, а отже — і мати такі програми. Дозволено не публікувати передвиборні програми місцевих партійних організацій на інформаційних плакатах. Більше того, для кандидатів у депутати сільських, селищних, міських (міст районного значення) рад інформаційні плакати взагалі не повинні виготовлятися. Це значно посилить безвідповідальність майбутніх новобраних депутатів місцевих рад та зробить неможливим громадський контроль за їх роботою в органах самоврядування [11].

Крім того, запропонований механізм висунення кандидатів у депутати у ради виключно через місцеві організації партій не відповідає Конституції України, оскільки звужує гарантоване частиною першою статті 38 Конституції України право громадянина бути обраним до органів місцевого самоврядування, та ставить реалізацію цього права в залежність від рішення місцевих організацій партій [12].

Певні позитивні сторони у обранні половини депутатського корпусу за мажоритарною системою є. Виборці отримують можливість голосувати безпосередньо за кандидатів-представників їх територіальної громади. Це не може не призвести до підвищення відповідальності депутатського корпусу місцевих рад, наближення їх до виборців та реальних потреб громади. Проте, обрання за мажоритарними округами лише половини депутатського корпусу збільшить розмір виборчих округів, що означає, що на виборах матимуть більше шансів ті кандидати в депутати, які зможуть залучити більший фінансовий ресурс [1].

Як вважає І. Сабадаха, даний закон не вирішує питання рівномірного представництва у обласних та районних радах: «Частиною третьою статті 2 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» передбачено застосування змішаної пропорційно-мажоритарної системи на виборах обласних і районних рад (з голосуванням за закритими виборчими списками місцевих організацій політичних партій для обрання половини складу відповідних рад). Такий законодавчий підхід не забезпечить рівності представництва територіальних громад у цих органах, а, відтак, не узгоджується з їх конституційною природою як органів, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст (частина четверта статті 141 Конституції України). До того ж ПАРЕ та ОБСЄ неодноразово звертали увагу на неприйнятність обраної моделі пропорційної виборчої системи в Україні за закритими партійними списками, яка позбавляє виборців будь-якого можливого впливу на списки, веде до появи слабких партійних корпорацій у молодому українському суспільстві, що розвивається» [12].

Поряд із зазначеними проблемами, що залишилися, ряд дослідників вказують і на інші невирішені питання. Так, за даним законом, як суб'єкти виборчого процесу, скасовуються іменні блоки та блоки політичних партій. В європейській практиці для виборчих блоків просто встановлюється вищий прохідний бар'єр. Наші ж законодавці пішли радикальнішим шляхом, спрямованим проти певних опозиційних і нових політичних сил [8].

Досить відчутним для окремих політичних сил має стати дозвіл брати участь у виборах лише тим місцевим організаціям політичних партій, які були зареєстровані не пізніше, як за рік до дня виборів. Логіку авторів закону в чомусь зрозуміти можна: вибори не перший рік в Україні діє норма, згідно з якою у виборах можуть брати участь лише партії, зареєстровані не менш, як за рік до дати виборів. В даному випадку відбулося механічне розширення цієї вимоги не лише на політичні партії, а й на відповідні їх місцеві організації, які безпосередньо і прийматимуть участь у виборах. Тут, як і у випадку можна знайти політичний підтекст. Окремі політичні сили, яких пов'язують із кандидатами на президентських виборах, що відбулися нещодавно, і які ще не мають розгалуженої системи регіональних представництв, просто було усунуто від виборів [1].

Конституція України не визначає вид виборчої системи та її особливості на місцевих виборах, тому такі питання вирішуються з позицій політичної доцільності. Головною проблемою для України залишається питання внесення таких законопроектів напередодні самих виборів, що часто продиктовано політичними мотивами, а не необхідністю вирішення нагальних проблем.

Новий виборчий закон про місцеві вибори та кампанія 31 жовтня 2010 року викликали жваві дискусії як у науковому середовищі, так і серед практиків. Багато науковців указують не те, що попри впровадження змішаної системи виборів, новий закон не вирішив багатьох питань, що потребують якнайскорішого вирішення, а саме: введення норми «відкритих» партійних виборчих списків, надання можливості громадянам впливати на порядок осіб у списку, рівномірне представлення у районних та обласних радах, відновлення зв'язку виборця і депутата, забезпечення реалізації конституційного права громадян обирати та бути обраними та ін.

Удосконалення у такий спосіб виборчої системи уможливить підвищення рівня політичної відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування, територіальних партійних осередків, кожного окремо взятого депутата та послугує важливим чинником розвитку місцевої демократії в Україні.

Література.

1. Аналіз основних положень проекту Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 10.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://polityka.in.ua/info/420.htm>.
2. Громадський прес-центр «Місцеві вибори – 2010» Лабораторія законодавчих ініціатив [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://www.parlament.org.ua/index.php?action=news&id=12&ar_id.
3. Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=10&nreg=2487-17>.
4. Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1667-15>.
5. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Книга пам'яті України, 1996. – 80 с.
6. Лісничий А. Вплив виборів 2006 року на владно-партійну взаємодію системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.viche.info/journal/2012>.
7. Місцеве самоврядування: пошуки та здобутки: Збірник матеріалів та документів / За заг. ред. М. О. Пухтинського, О. В. Власенко. – К.: Атіка, 2007. – 896 с.
8. Мокан В. Законопроект №6601: топтання по демократії Українська правда _ Середя, 07 липня 2010. – [Елект-

ронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.pravda.com.ua/articles/2010/07/7/5204331>.

9. Новосад О. А. Вплив виборчої системи на політичну відповідальність місцевих осередків партій в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу – «Гілея: науковий вісник»: Збірник наукових праць. К., 2009. – Випуск 29 – <http://www.gileya.org.ua/index.php?ng=library&cont>

10. Новосад О. А. Політична відповідальність у процесі реалізації програмних завдань місцевими організаціями партій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya.

11. Резолюція круглого столу Громадянської Асамблеї України «Місцеві вибори – 2010: виклики для громадськості» [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://gau.org.ua/node/483>.

12. Сабадаха І. Попередній аналіз Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», прийнятого 10 липня 2010 року на відповідність положенням Конституції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://politiko.com.ua/blogpost35964>.

УДК 342.55

Іван Шуляр

МІСЦЕВЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Розглядаються поняття та ознаки місцевого управління і місцевого самоврядування, аспекти їх виникнення і функціонування, показано їх співвідношення та взаємодію на різних адміністративно-територіальних рівнях.

Ключові слова: місцева спільнота, місцеве самоврядування, місцеве управління, муніципальна влада, місцеве державне управління.

В Україні, як і в переважній більшості країн, управління місцевими справами здійснюється через призначені з центру органи державної адміністрації на місцях, які виступають у якості периферійної ланки державного апарату, і також через органи місцевого самоврядування.

Поєднання державного управління на місцях із місцевим самоврядуванням зумовлюється цілим комплексом причин політичного, економічного та юридичного порядку.

Досить часто в літературі, коли йдеться про здійснення управління на місцевому рівні, зустрічаємо поняття «місцеве самоврядування» та «місцеве управління», причому часто ці поняття змішуються. Найбільш часто вони змішуються, коли йдеться про моделі місцевого «самоврядування», «управління», оскільки до вказаних понять застосовуються ознаки однакових моделей.

Є значна частина досліджень, присвячена даним питанням, та слід зазначити, що одні дослідники (В. Борденюк, Л. Михайлинин та ін.) вважають, що в сучасних умовах навіть на рівні територіальної громади здійснюється не са-